

Kortfattade kommentarer till ABM 07 Ballast

A. Inför varje leverans bör en **riskanalys** genomföras av både ABM 07 - och ABM 07-Ballast bestämmelserna i förhållande till offererade/avtalade förpliktelser. Resultatet av analysen kan leda till att ABM 07 /ABM 07-Ballast behöver ändras/kompletteras. Tänk på att ABM 07/Ballast är **Allmänna** leveransbestämmelser.

B. Se till att ABM 07-Ballast blir en **del av leveransavtalet**. Bäst är om ni bifogar den (tillsammans med ABM 07) till offerten/avtalet. Det kan också vara till en fördel om ni, för att undvika tolkningsproblem, har strukit de villkor i ABM 07, som ersätts med andra villkor enligt ABM 07-Ballast när blanketterna delges motparten. Kontrollera också att ABM 07 Ballast kommer i rätt ordning i förhållande till övriga avtalshandlingar (rangordning).

Även om muntliga överenskommelser är bindande rekommenderas starkt att alla avtalsregler (ur bevissynpunkt) är skriftliga

C. Tänk på värdet av att använda **samma allmänna/ansvars bestämmelser** både som säljare och som köpare av material; detta underlättar möjligheten att återföra ansvaret mot skadevållare i tidigare led.

D. Författarna till ABM 07 (liksom till AB/ABT bestämmelserna) strävar efter så få ändringar till bestämmelserna som möjligt. Därför har de delat upp bestämmelserna i vad de kallar för **fasta bestämmelser** (även om uttrycket inte används i texten) och **täckbestämmelser**, som lämnar öppet för parterna att avtala om annan reglering. Dessa täckbestämmelser markeras med formuleringen "*om inte annat har avtalats*" eller motsvarande (se definition i ABM 07). Men eftersom avtalsfrihet råder, kan parterna i princip avtala om att ändra villkoren hur mycket som helst, även om det finns ett tolkningsvärde i att använda ett allmänt accepterat språkbruk.

E. **Hjälpmedel**; Var och en som arbetar med ABM 07/ABM 07-Ballast skall naturligtvis ha en god kännedom om innehållet i bestämmelserna, vilket också gäller för att kunna ta till sig dessa kortfattade kommentarer.

Det finns mera omfattande kommentarer till ABM 07 i ett häfte kallat "Kommentarer till ABM 07" utgiven av Svensk Byggtjänst och som har utarbetats av Bo Linander och Åke Rådberg. För alla som arbetar med ABM 07/ABM 07-Ballast kan den fungera som ett bra hjälpmedel. Häftet innehåller, som bilagor, även kommentarer till köplagen (§§ 17-21) och "Leveransklausuler för Byggbranschen".

Synpunkter på några individuella bestämmelser

Inledande bestämmelser – numreringen nedan följer den i ABM 07:

1. Observera definitionen av ordet "**Köpesumma**" i ABM 07; den har betydelse för hävning i punkt 17 samt för skadeståndsberäkning i punkt 24. Tänk efter om den passar för det enskilda avtalet eller behöver ändras.

I ABM 07 – Ballast används begreppet "leveransens värde under aktuell dag" – definiera begreppet vid behov.

2. Tänk på att begreppet "**fel**" inte definieras i ABM 07 och därför följer bestämmelserna i Köplagen, vilket innebär att det är kontraktshandlingarna som, i första hand, avgör vad som skall anses vara ett fel. Var därför särskilt noggranna med att specificera era åtaganden (som helst skall vara mätbara) som säljare (och i motsvarande mån era krav som köpare). Om kontraktshandlingarna är ofullständiga kan hjälpreglerna i köplagen (§§ 17-18 – se kommentarer i punkt E ovan) komma att tillämpas, vilket kan innebära att säljaren tar på sig ett ej avsett funktionsansvar.

3. Stryk regelmässigt **andra meningen i första stycket** i ABM 07 ("*I annat fall gäller vad som föreskrivs i förfrågan, om inte omständigheterna uppenbarligen föranleder annat*"); regeln skapar bara problem.

6. Denna bestämmelse i ABM 07 är ny i förhållande till ABM 92 och är väldigt viktig, då den innebär en möjlighet för säljaren att begränsa sitt ansvar. Den skall läsas tillsammans med punkt 20-23 st.5 i ABM 07-Ballast, där det anges att "*Säljaren ansvarar inte för olägenhet eller skada som beror på felaktig användning eller behandling av varan eller för annan omständighet som kan hänföras till köparen*". Se därför till att det finns korrekta, läsbara och adekvata **anvisningar tillämpliga för den aktuella varan**; se också till att köparen får dessa anvisningar ex.vis som bilaga till offerten/avtalet eller i vart fall att det finns en hänvisning i offerten/avtalet till er hemsida för att, vid en reklamation, kunna visa att köparen har informerats om förekomsten av dessa anvisningar. Det allra bästa är naturligtvis om de också kan laddas ner från er hemsida.

Om en felaktighet beror på att säljaren inte har uppfyllt sin informationsskyldighet enligt punkt 6 kan det påverka säljarens möjlighet att exempelvis åberopa ansvarsbegränsningen i ABM 07 punkt 24. Det lönar sig därför att lägga ned tid på dessa anvisningar med tanke inte minst på den 10 åriga

ansvarstiden (se punkt 19 tredje stycket).

7. Denna bestämmelse i ABM 07 (om skyldigheten att följa gällande lagregler) har tillkommit för att understryka något som gällde även tidigare. Men då den nu finns med, understryker den parternas skyldigheter att följa **gällande lagstiftning** (inte så konstigt) men också författningar som olika myndigheter föreskriver (och som ändras från tid till annan). Ange därför i er riskanalys/checklista gällande föreskrifter. Ordna också en bevakning av tillkommande lagstiftning för er bransch, så att ni på det sättet får kännedom om ändringar av betydelse för er verksamhet, så att ni kan beakta dessa i era offerter/avtal.

8. Denna bestämmelse i ABM 07 om **krav på ID** är numera en relativt accepterad skyldighet. Däremot är vitespåföljden ny. Tänk på att se till att era transportörer också binds av dessa skyldigheter. Transport och mottagande

9. För att underlätta tillämpningen av detta villkor bör ni se till att det finns lämpliga **blanketter för** transport/mottagande och som kan skickas/tas emot via e-post. Uppgifterna skall lämnas i god tid innan leveransen. Särskilt viktig för nya köpare. Information kan gälla ex.vis varans vikt, volym, hanteringsregler för att undvika skador och, om säljaren svarar för transporten, även transportsätt, beräknad lossningstid, fordonstyp etc.

Rätt till tidsförlängning

10. Om bestämmelsen är tillämplig får motparten inte göra gällande förseningspåföljder om motparten har underrättats om hindret (skriftligen). Bestämmelsen ger rätt till tidsförlängning till följd av i) omständighet på motpartens sida ii) omständighet utanför partens kontroll iii) annat av parten icke vållat förhållande, som han inte bort räkna med och vars följder han inte rimligen kunnat undanröja. Denna s.k. force majeure regel i ABM 07 är dock inte helt tydlig. Bedömer ni att det finns risk för exempelvis att ni eller er/a leverantör/er kan komma att få problem enligt er riskanalys (transport, väder, produktion etc) komplettera då ABM 07 – Ballast punkt 10/avtalet. För att underlätta tillämpningen av detta villkor bör ni se till att det finns lämpliga **blanketter** som kan skickas/tas emot via e-post.

Ansvar vid försening

11. Underrättelse om försening skall innehålla uppgift om ny tidpunkt för avlämnande. Kan bestämd tidpunkt inte ges bör en prognos lämnas. Av punkt 15 i ABM 07 följer, att köparens rätt att häva ett köp, begränsas om säljaren har aviserat om försening enligt punkt 11. För att underlätta tillämpningen av detta villkor bör ni se till att det finns lämpliga **blanketter** som kan skickas/tas emot via e-post 12/13 Detta är en s.k. täckbestämmelse. Men om inte annat avtalats utgår vite med 2 000 kr för varje **påbörjad timme** varmed avlämnandet/mottagandet försenas upp till 20 % av leveransens värde under aktuell dag. Till skillnad mot ABM 07 anger villkoren inte hur länge en försening kan vara och därmed hur länge vite kan komma att utgå. Köparens rätt enligt ABM 07 punkt 15 st 3 att häva köpet har utgått. Notera den stränga regeln i ABM 07 - Ballast om att vite utgår redan från varje ”påbörjad timme”. Straffet understryker vikten av god leveransplanering och att information lämnas till köparen enligt punkt 10 och 11. Motsvarande skyldigheter bör ni se till att ni avtalsmässigt kan föra vidare på transportören.

Ett sätt att begränsa risken för säljaren är ex. vis att avtala att säljaren inte skall betala för den första timmen eller att säljaren skall ha en rätt att, vid kvalificerade omständigheter (som inte beror på säljarens vållande) och som varat en viss tid, säga upp avtalet till förtida upphörande utan ersättningskyldighet.

12/13 I kommentaren till punkt 12 och 13 näst sista stycket anges att ”Om maximalt vite har uppnåtts, skall parterna genast komma överens om nytt leveransschema för dagens leveranser”.

Eftersom texten kan missuppfattas kan den behöva förtydligas enligt följande:

ABM 07-Ballast. Kommentaren till punkt 12 och 13 näst sista stycket utgår och ersätts med följande text:

”Om maximalt vite har uppnåtts under en dag, skall parterna genast därefter komma överens om nytt leveransschema för den dagens leveranser.”

Mottagningskontroll

(18). Notera att det finns ett nytt villkor i ABM 07 Ballast (som inte har åsatts något nummer) och rör **Produktionskontroll** och att den skall läsas tillsammans med felbestämmelserna i punkt 20-23.

ABM 07 innehåller inte någon bestämmelse om att en vara skall undersökas före köpet. 20 § i köplagen gäller då. Den regeln innebär i korthet att, om köparen före köpet har undersökt varan eller utan skäl låtit bli att följa säljarens uppmaning att göra det, får han inte åberopa som fel vad han borde ha märkt vid undersökningen. Ange därför i offerten/avtalet om köparen skall undersöka varan eller varuprov

före köpet.

Bedöm vid er riskanalys om det finns skäl att **precisera mottagningskontrollen** för att minimera risken för att fel kan föreligga. Punkt 18 i ABM 07 – Ballast anger att, om parterna är överens om annan mottagningskontroll (än enligt st.1 och 2), skall de i god tid innan leverans skall ske skriftligen ha överenskommit om detta.

Reklamation

19st 3. Anger att **ansvarstiden** är 10 år från varans avlämnande (dvs något kortare än enligt ABM 07). Detta skall läsas tillsammans med punkt 26, som anger en skyldighet för säljaren att upprätthålla en ansvarsförsäkring under 5 år från varans avlämnande.

Anger också att skriftlig reklamation skall ske inom skälig tid från det att felet märkts eller borde ha märkts. Eftersom begreppet ”skälig tid” är ett otydligt tidsbegrepp rekommenderas att en sista tid anges enligt följande:

ABM 07-Ballast punkt 19 stycket 3 utgår och ersätts med följande text:

Under återstående del av ansvarstiden - ansvarstiden är tio år räknat från varans avlämnande - ska skriftlig reklamation ske inom skälig tid dock senast inom 10 dagar från det att felet märkts eller borde ha märkts.

Säljarens ansvar för fel

20-23. En nyhet i ABM 07- Ballast (i förhållande till ABM 07) är att bevisbördan för att påvisa om ett fel föreligger i levererad vara är delat mellan parterna.

Vid reklamation enligt ABM 07-Ballast **punkt 19 andra stycket** är det **säljaren** som skall visa att det inte föreligger ett fel i levererad vara (se punkt **20-23 tredje stycket**) och vid reklamation enligt ABM 07-Ballast punkt **19 tredje stycket** är det **köparen** som skall visa att det inte föreligger ett fel i levererad vara och att felet inte hade bort upptäckas vid mottagningskontroll enligt punkt 18 (se punkt **20-23 fjärde stycket**).

Även här gäller att säljaren rekommenderas utveckla **blanketter för reklamationshantering** (skadebeskrivning, skadeorsak, skadans storlek, förekomsten av datablad/produktbeskrivningar, anmälan till försäkringsbolag etc).

Notera felbestämningen i ABM 07 - Ballast punkt **20 – 23 stycke 1**- se därför till att innehållet i specifikationer och datablad/produktbeskrivning är tydligt och begränsat till sådant som är mätbart.

Undvik därför allmänna ord som ”lämplig”, ”funktionell” eller dylika värderingsbegrepp.

24st 2 Notera att ansvarsbegränsningen i ABM 07 punkt 24 st.2 till 15 % av köpesumman **inte** gäller kostnader för lokalisering av fel, åtkomst och återställandekostnader etc, vilket kan kosta en säljare dryga pengar, särskilt om det inte finns försäkringsskydd för sådana kostnader.

För att begränsa denna risk kan följande text rekommenderas för offerten/avtalet

ABM 07 punkt 24 stycket 2 utgår och ersätts med följande text.

*”Säljarens ersättningsskyldighet enligt denna punkt är begränsad till 15 % av köpesumman eller till det högre belopp som omfattas av säljarens ansvarsförsäkring jämte förekommande självrisk. Denna begränsning gäller **även** för kostnader för lokalisering av felet, kostnader för åtkomst och montering av reparerad eller utbytt vara samt kostnader som har uppkommit genom reparationen eller utbytet.*

Försäkringar, som regelmässigt tecknas ett år åt gången, kan dessutom ändras eller upphöra under ansvarstiden, vilket ytterligare understryker behoven av sådan koppling. Ersättning enligt försäkringen utgår normalt ifrån de villkor som gällde när skadan inträffade .

st 4 Notera skyldigheten i ABM 07 stycke 4 att skriftligen anmäla hinder enligt punkt 10 (vad som tidigare kallats för force majeure).

Försäkring

26. Stäm av med ert försäkringsbolag, så att ni under **hela ansvarstiden** har ett tillfredsställande försäkringsskydd för produktansvar(som även skall omfatta åtkomst – och återställandeförsäkring enligt punkt 24 – se ovan). Försäkringen täcker normalt inte s.k. rena förmögenhetsskador (d.v.s. skador utan samband med sak - eller personskada). Bedöm vid riskanalysen om det finns behov av förstärkt försäkringsskydd.

Till skillnad mot ABM 07 anges inte någon högsta självrisk i ABM 07 Ballast, men den skall läsas mot punkt 24 stycke 2 i ABM 07, varav följer att säljaren svarar för självrisken (underförstått, oavsett dess storlek).

Se till att era underleverantörer har minst motsvarande försäkringsskydd.

Betalning och preskription

29. Dessa korta preskriptionsvillkor kan ställa till problem för säljaren. Se över ert faktureringsystem så att det klarar tidsfristerna eller begär förlängd tid.

Tvist

34 I enskilda avtal rekommenderas att ni använder förenklade tvistemålsregler enligt Kommentaren i ABM 07. Ett sådant förfarande är enklare, snabbare och billigare än enligt huvudregeln där domstol gäller vid omtvistat belopp upp till 150 prisbasbelopp (ca 6 MSEK) och därefter gäller skiljeförfarande.

Sammanfattning av alternativa textförslag enligt ovan:

Tillägg till ABM 07/ABM 07 – Ballast

1. Andra meningen i första stycket i ABM 07 utgår.

2. *ABM 07-Ballast. Kommentaren till punkt 12 och 13. Näst sista stycket utgår och ersätts med följande text:*

”Om maximalt vite har uppnåtts under en dag, skall parterna genast därefter komma överens om nytt leveransschema för den dagens leveranser.”

3. *ABM 07-Ballast punkt 19 stycket 3 utgår och ersätts med följande text:*

Under återstående tid av ansvarstiden - ansvarstiden är tio år räknat från varans avlämnande - ska skriftlig reklamation ske inom skälig tid dock senast inom 10 dagar från det att felet märkts eller borde ha märkts.

4. *ABM 07 punkt 24 stycket 2 utgår och ersätts med följande text.*

”Säljarens ersättningskyldighet enligt denna punkt är begränsad till 15 % av köpesumman eller till det högre belopp som omfattas av säljarens ansvarsförsäkring jämte förekommande självrisk. Denna begränsning gäller även för kostnader för lokalisering av felet, kostnader för åtkomst och montering av reparerad eller utbytt vara samt kostnader som har uppkommit genom reparationen eller utbytet.

Gösta Westman

ADVOKATBYRÅN SIGEMAN & Co